

Téma týdne: Křehkost turecké ekonomiky

Turecko se poslední roky dostává do povědomí české veřejnosti i jinak než pouze jako dovolenková idyla. Z pozice velké globálně otevřené ekonomiky a geograficky významně položené země k nám promlouvá v daleko širším měřítku. Vzájemný zahraniční obchod a investice činí z Turecka pro Evropu důležitého ekonomického partnera. Na diplomatické úrovni zase vystupují do popředí témata jako migrační vlna, otázky nároků v národních vodách nebo intervence na území Libye či Sýrie.

Zajímavá rozvíjející se ekonomika

Bez ohledu na politická rizika představuje turecká ekonomika bezesporu značný potenciál. Turecko může nabídnout početnou základnu mladých lidí, kdy 83 milionů obyvatel dosahuje v mediánu věku 31,5 roku. To pro zahraniční investory svědčí o slušném pracovním kapitálu i potenciálu domácí poptávky. Jedna z hlavních výhod ale vychází ze samotné pozice země, která je současně mostem vstupujícím do dalších zajímavých regionů. Jedná se o 7. největší ekonomiku v Evropě a první místo jí patří pro oblast Blízkého východu.

Těžké ekonomické časy

Již před vypuknutím šíření koronaviru si ale procházelo Turecko těžkými časy. Ekonomicky slabá období především plynuly z roku 2018, kdy země čelila měnové krizi. Tehdy eskalovalo napětí ve vztazích s USA ohledně nesplněných vzájemných požadavků na propuštění vězňů, amerického pastora a tureckého bankéře. To vedlo k uvalení cel, což mělo citelný dopad na export tureckého hliníku a oceli. V napjaté situaci následoval odliv spekulativního kapitálu ze země. Ve výsledku během pouhých dvou srpnových týdnů ztratila turecká lira třetinu své hodnoty.

Svojí roli sehrálo i ohrožení nezávislosti centrální banky, která se dostávala pod stále větší tlak ze strany tureckého prezidenta Erdogana, aby navzdory vysoké inflaci (2018: 25 %) snižovala úrokové sazby. Zásadní příčinou ale byla i podoba platební bilance Turecka. Ve zjednodušení, země dlouhodobě více dovážela, než dokázala vyexportovat. Tento deficit pak byl financován právě z přílivu zahraničního kapitálu. Jakmile zahraniční investice opadly, Turecko se ocitlo bez peněz a s výrazně znehodnocenou měnou. S ohledem na velké zahraniční zadlužení tak slabá měna ztlačila cizoměnové závazky. Ná-

sledovaly tři čtvrtletí ekonomického poklesu, kdy až třetí čtvrtletí roku 2019 HDP povyroستlo o 1 %.

Ohrožená turecká lira

V kontextu momentálního globálního útlumu může Turecko opět čelit výraznému propadu přílivu zahraničních investic. Na exportu se pak může negativně podepsat velká orientace na automobilový průmysl a zhruba 5% podíl cestovního ruchu na HDP. Například za nejhodnotnější značku Turecka roku 2019 byla zvolena společnost Turkish Airlines, které je současně představitelem jednoho z nejméně zasažených odvětví.

Ve výsledku se tak nelze divit, že ratingová agentura Fitch udělila Turecku známku BB-, což je již úroveň spadající do skupiny spekulativních ratingů. Turecká ekonomika pak za uplynulé pololetí klesla meziročně o téměř 10 %, což je největší pokles za deset let. Vedle poklesu domácí spotřeby o 8,6 % především propadl vývoz o 35,3 %, zatímco dovoz klesl o výrazně menších 6,3 %. To opět poukazuje na rozevírající se nůžky importu a exportu, což může prohlubovat deficit běžného účtu.

V důsledku daného vývoje se začala propadat i hodnota turecké liry, což evokuje vzpomínky právě na rok 2018. Centrální banka se snažila intervenovat na devizovém trhu, aby nákupy podpořila domácí měnu. Tím si ale vyčerpala devizové rezervy, které nyní údajně odpovídají ani ne polovině krátkodobého zahraničního dluhu.

Na závěr hledání východiska

Turecko tak hledá různá řešení nastalé situace. Protože jednou z největších položek importu je závislost na dovozu energetických surovin, začalo Turecko podnikat cesty po moři a hledat vlastní zdroje. Spustilo tak první ropný vrt v Černém moři a oznámilo u svých břehů objev zásob zemního plynu. Turecké lodě však po zdrojích pátrají i ve vzdálenějších vodách. Konflikt především vyvolávají jejich aktivity v prostorách mezi Krétou a Kypr, což rozhořčeně sledují Řekové. Zatímco v reakci Turecko uzavřelo dohodu s Libyí, Řecko utvořilo neobvyklou alianci s Izraelem a Egyptem. Vyhrocená atmosféra se neobešla ani bez demonstrace vojenské síly. A právě zde narážíme na jedno z nejsilnějších tureckých odvětví průmyslu, totiž zbrojní.

Ing. Richard Bechník

Investiční analytik Fincentrum & Swiss Life Select a.s.